

GYOMAENDRŐDI HÍRADÓ

1986. OKTÓBER

V. ÉVFOLYAM 3. SZÁM

Címer és zászlótervünk társadalmi vitájához

GYOMAENDRŐD

A címerhasználat eredete a középkorra vezethető vissza, amikor egyes személyek, családok, míg a későbbi korokban a szabad városok és községek is bizonyos szabályok szerint megformált jelvényt alkottak maguknak.

Az idők folyamán a jelképek, címerek szerepe és jelentősége átalakult, új rendeltetést kapott.

Az urbanizáció rohamos fejlődésével városaink egyre inkább uniformizálódtak. E nemkívánatos hatás ellensúlyozására sorra alakultak a városépítő egyesületek, felújítják és helyreállítják a történelmi városmagokat, s építészek keresik annak lehetőségét, hogyan őrizhető meg a települések jellegzetes arculata.

E folyamatba illik az az általános igény is, hogy legyen a településeknek olyan jelképe, amely erősíti az adott közösséghez, a településhez tartozás érzését, az egészséges lokálpatriotizmust.

Ezt az igényt felismerve a Minisztertanács 1006/1974. (II. 22.) számú határozatával szabályozta a helyi címer és zászló használatának rendjét. A határozat a helyi címer alkotása kapcsán a tanácsoknak tág lehetőséget biztosít. A határozat értelmében: a helyi címer a település múltjára és mai jellegzetességére utaló jelkép. Használatát tekintve csak egy megszigorítást tesz: nem csökkentheti az állami címer jelentőségét, azt nem helyettesítheti. A minisztertanácsi határozat címer és zászló alkotását nemcsak a városoknak, hanem engedély alapján a jelentősebb nagyközségeknek is lehetővé teszi. A közigazgatásban 1984. január 1-vel bekövetkezett átszervezést követően megyénk szinte valamennyi városi jogú és megyei irányítású nagyközsége igényelte a saját címer és zászló alkotásának lehetőségét. Ezen igényekkel Békés megye Tanácsának Végrehajtó Bizottsága egyetértett, s kezdeményezte a Minisztertanács Tanácsi Hivatalánál a szükséges engedély megadását.

Gyomaendrőd városi jogú Nagyközség Tanácsa 1985. szeptemberi ülésén már az MT. TH. engedélyének birtokában dönthetett arról, hogy ez évben megalkotja a település címeréről és zászlajáról szóló tanácsrendeletét.

A testületi döntést követően a Végrehajtó Bizottság irányításával az elmúlt év végén kezdődtek meg a szükséges előké-

születek. A címerrajz-tervek elkészítésével a Képző- és Iparművészeti Lektorátus kijelölése alapján Szereday Ilona békéscsabai grafikusművészt bízta meg a Végrehajtó Bizottság.

A tervezetek elkészítésénél a megrendelő tanácsnak és a címertervet művészi formába öntő grafikusnak több szempontra kellett figyelemmel lennie. Formai oldalról a címerekkel szembeni követelmény, hogy az egyszerű legyen, feleljen meg az esztétikai és címertani követelményeknek, s a választott formák miniatűrben éppoly jól mutatassanak, mint nagy felületen. Tartalmi szempontból, azaz a címer mondanójának meghatározásánál – amely a tanácsstület önkormányzati joga –, legfontosabb, hogy az jelképezze a települést, időtálló legyen, s a lakosság is érezze azt magáénak.

Ez utóbbi az előkészítő testületet komoly fejtörés elé állította. Ugyanis településünknek elnevezésénél fogva nem lehet olyan címertervet készíteni, amely a szemléltető egyértelműen a településünkre asszociálná. Ezek az úgynevezett beszélő, vagy névcímerek, mint pl. Szarvas város szökellő szarvasa, vagy Kecskemét ágaskodó kecskéje.

Maradt tehát az, hogy jelképet mai életünk jellegzetes sajátosságai közül válasszunk, vagy azt a történelmi múltba keressünk. Az előbbi esetben a variációk sokaságát lehetne kialakítani, hisz települé-

sünkre egyaránt jellemző a mezőgazdaság, ipar (ezen belül is a cipőipar, textilipar, a nagyműltű könyvnyomtatás, stb.), vagy éppenséggel a halászat.

Látunk kell viszont, hogy ezek közül önmagában egyik sem fejezi ki a településünket (s a gazdaság jelenlegi szerkezetete sem örök érvényű), viszont a címet sem lehet teletszóföldi jelképekkel. Mindezeket túlmenően a címeren is óva int a közhe-lyek alkalmazásától, mint pl. a könyv, vagy cipő, mert a településen ilyen ipar van.

Kézenfekvőnek látszott tehát, hogy a történelmi múltban kell kutatnunk olyan jelképeket után, amelyek a címerpajzsunkra emelhetők. A legtöbb fordulóban megvitatott és módosított grafikák közül végül így esett a választás Endrőd 1718-as és Gyoma Mezőváros 1830-as címerei jelképeinek a mai életünkre utaló és a korábbiakban ismertett követelmények érvényesítésével elkészített címerrajz-tervére. A felhasznált jelképek eredeti jelentéstartalma ma már nem ismert. (Nemes feladata lehetne viszont lelkes amatőr és hivatásos helytörténeti kutatóinknak!)

Számunkra nagy jelentőséggel bír viszont a mai mondanivalója, – az együtvé tartozás, közös boldogulás és felemelkedés –, melyet szépen szimbolizál a „gyoma- mai” szárnyas állatfigura mancsaiban tartott „endrődi” liliom. A Hármasköröst jelképező három folyó találkozása egyaránt utal a történelmi múltú és szép jövővel biztató élethelyünkre. A mázak (színek) megválasztásánál elsősorban a címertani szempontokat kellett figyelembe venni. Az állatfigura és liliom arany, illetve a folyó ezüst színe, valamint a fekete kontúrok a címerek klasszikus és nemes mázai. A címerterest vörös mezője, amely szintén a címerek alapszíne, kifejezi egyúttal a jelentős munkásmozgalmi múltat és a szocialista jelenti is.

A zászlóterv a címer felhasználásával készült el. A téglalap alakú zászló alapszíne kék, rojtja ezüst színű. Benne középen van elhelyezve a települési címer, fölötté a helynév.

Az idézett minisztertanácsi határozat értelmében a Képző- és Iparművészeti Lektorátus (melynek az esztétikai, címertani követelmények érvényesítése és a történelmi hitelesség igazolása a feladata)

folytatás a 2. oldalon

1944. október 6. neves dátum Gyomaendrőd, Békés megye történelmében, a megye, a község felszabadulásának évfordulója.

A sors véletlenje folytán ez a nap – október 6. – egybeesik a tizenhárom aradi vértanú mártírhalálának évfordulójával. Az egyik megemlékezés országos, a másik inkább helyi jelentőségű.

Helyi jelentőségű a 42 évvel ezelőtti, egy új világ megteremtésének első lépcsőfoka. S mi minden történt az elmúlt évtizedek alatt!

Ha településünk arculatát megvizsgáljuk, a fejlődés óriási. Az erők összefogása a két település egyesülése, a közigazgatás korszerűsítése mind új és nagy feladatok elé állította az itt lakókat. Az eredmények nem jöttek maguktól, hisz csak közös összefogással lehetett megvalósítani a víz és szennyvízhálózat kialakítását, az épülő gázgerincvezeteket, a lakótelepeket és sorolhatnánk az eredményeket még tovább. Az összefogás az erők koncentrációja mindig nagy eredményekhez vezetett.

A nagyközség lakosságának politikai érettségét bizonyítja, hogy a végbement társadalmi és politikai változásoknak befogadói voltak, jól éltek az új választási törvény lehetőségeivel, megértették az értelmes célok megvalósítására elfogadott „TEFA” bevezetését, egyszóval éltek és élnek a szabadság adta lehetőséggel.

Tudjuk, hogy az eltelt 42 év nemcsak sikereket eredményezett, de a kudarcokon összefogással, a hibák nyílt, őszinte feltárással mindig túljutottunk.

Mi gyomaendrődiek az elmúlt évtizedekben jól gazdálkodtunk a 42 éve kapott szabadsággal. A község lakosságának élete szebb és boldogabb lett. Az elért eredményeket jobb, eredményesebb munkával kell megőriznünk, megszilárdítanunk és továbbfejlesztenünk.

B. L.

hozzájárult a címer- és zászlóterv tanácsrendeletben történő megalkotásához.

A tanácsstületnek a címerpajzsra emelhető települési jelkép és zászló megalkotásáról a lakosság véleményének figyelembevételével kell tanácsrendeletben döntenie. A tanácsrendeletnek a jelképek alkotása mellett rendelkeznie kell azok felhasználásának szabályairól, valamint tartalmaznia kell a tanácsrendelet általános alaki jelképeit is. A tanácsrendelet-tervezet ennek megfelelően három fejezetből épül fel.

Az első fejezet a címer, a második a zászló használatát szabályozza, míg a harmadik fejezet a vegyes rendelkezéseket foglalja össze.

Az I. fejezet első szakasza a címer leírását tartalmazza. Így pl. „A kerekített oldalú háromszögű pajzs vörös mezőjében a címertest első széle derekától a felső szélig ágaskodó aranyszínű szárnyasállat-figura mellőss mancsaiban háromvirágú aranyszínű liliumot tart. Alatta a címertest hátsó szélétől elötűnő három ezüst színű folyó találkozásában balra mutató nyílvesző.

A vörös mező a munkásmozgalmi múltat és a szocialista jelent, az ágaskodó szárnyasállat mancsaiban tartott lilium a két történelmi település egyesüléséből létrejött városunk felemelkedését szimbolizálja, míg a három folyó találkozás a Hármas-Köröst jelképezi.” (A fent ismertetett leírás egy lehetséges változat.)

A következő szakaszok rendelkezései előírják, hogy a címer csak díszítő és utaló jelképként használható fel. Ennek megfelelően alkalmazható pl. a tanácsülés meghívóin, a település történelmével, történetével, életével foglalkozó kiadványokon, a tanács által alapított kitüntető és emlékműveken, ünnepeken és rendezvényeken, nemzetközi kapcsolatokban. A rendelet lehetővé teszi, hogy egyes esetekben a tanácselnök hozzájárulásával nem tanács szerv is felhasználhatja. A minisztertanács határozat értelmében a rendelet kimondja, hogy az állami és települési címer együttes használata esetén az előbbi méretével, elhelyezésével elsőbbséget élvez, illetve, hogy a települési címer a hatósági eljárás során nem alkalmazható.

A címerrel foglalkozó fejezet rendelkezik a címer használatának módjáról. Ezek között leszögezi, hogy a települési címert csak hiteles alakban szabad ábrázolni. Lehetővé teszi viszont a hiteles ábrázolás megsértésének elkerülésével történő kicsinyítést, illetve egyszínű felhasználását, valamint hogy megjelenésével kizárólag a tárgy anyagának színében jelentkezék. Pl. bőrre, fémre történő kivitelezését. A fejezet utolsó szakasza a címer előállításának, használatának és forgalmazásának engedélyezését szabályozza.

A második fejezet a zászlóval kapcsolatos rendelkezéseket foglalja össze. A fejezet kezdő szakasza a zászló leírását rögzíti. Így pl. „A zászló alapszíne kék, a rojt színe ezüst. A zászló középső részében van elhelyezve a település címere és fölötte – a címer szélességének megfelelő térközben – kell feltüntetni a helységnévet nagybetűvel fekete színben.”

A fejezet rendelkezik a zászló használatának köréről. Így pl. nemzeti ünnepek alkalmával, a tanács ülése és más jelentősebb helyi események alkalmával, a település bel- és külföldi kapcsolataiban, emlék és csere-zászlóként. A zászló használatának módjánál utal a címer előállítására, használatára, forgalmazására vonatkozó rendelkezések értelemeszerű alkalmazására. Rendelkezik arról, hogy a zászlóból egyet, a tanács épületében kell elhelyezni. Előírja, hogy a települési zászló és a nemzeti, valamint a vörös zászló együttes kítűzésénél az utóbbiak jelentősége csökkentésének elkerülésével kell eljárni. A települési zászló mérete nem lehet nagyobb, mint a nemzeti színű és a vörös zászló.

A harmadik fejezet a vegyes és szabálysértési rendelkezéseket foglalja egybe. A szabálysértési rendelkezések tételesen felsorolják azokat a tényállásokat, amelyek fennállása esetén az Igazgatási Osztály az elkövetőt 1000 Ft-ig terjedő pénzbírsággal súlythatja.

A rendelkezések kimondják, hogy a tanácselnök a címer és zászló használati engedélyt visszavonhatja, ha az engedélyes ezzel kapcsolatos szabálysértést követett el, illetve arra egyéb ok miatt méltatlanná vált.

A rendelet végül a hatályba léptető rendelkezésekkel zárul.

A tanácsstület szeptember 25-i ülésén a tervezeteket megvitatta, s azt alkalmasnak találta a lakosság véleményének megismertetésére.

Ezzel egyidejűleg intézkedett a címer és zászlótervek, valamint a használatát szabályozó tanácsrendelet-tervezet lakossági társadalmi vitára bocsátásáról.

A tervezetek vitájára október 27 és 28-án este 18 órakor került sor a Tanácsházán és a Kirendeltségen.

Kérjük a Tisztelt Lakosságot, hogy észrevételeikkel, javaslataikkal segítségük elő a tanácsstület rendeletalkotó munkáját.

Megyeri László

Táncosaink külföldön

A SZÖVOSZ utaztatásában augusztus 12–21-ig a Körösmenti Szövetkezeti Néptáncegyüttes Belgiumban vendégszerepelt.

Edegem kisváros lakói a hat ország egyenként 40 fős csoportját meghitt családi hangulatban fogadták.

A táncosok szállásáról, étkezéséről egy-egy család gondoskodott, akik általában két személyt láttak vendégül.

Naponta átlagosan kétszer szerepelt a csoport.

Délétőlként a rendező városka egy-egy forgalmas terén vagy a szomszéd városokban tartott menettáncal egybekötött rögtönzött bemutatót a csoport. Ezek a bemutatók egyben az esti szereplések hívrészei voltak.

Ebéd után egy-egy hangulatos parkban és más szabadtéri színpadon, este pedig az Edegemben és a környező városokban fellállított óriási sátrakkban berendezett színpadon mutatkoztak be.

A magyar esten főhelyre került nemzeti

lobogónk, s a szokásos 20 perc helyett egyórás műsort adtak a gyomaendrődi táncosok.

A forró hangulatú búcsúesten így fogalmazott a fesztivál egyik rendezője: „a magyar csoport lopta be leginkább magát a város lakóinak szívébe”.

20-án reggel könnyezve búcsúztak egymástól a családok és „egyhetes családtagjaik”.

A turné ezzel nem ért véget. 21-én érkezett Novy Jicinbe a csoport, ahol újabb öt napot töltöttek az ottani Javornik Táncegyüttes meghívására.

A tíz éve fennálló kapcsolat keretében nagyon kellemes együttlételet éltek át.

Három fellépés, közös kirándulások, sportversenyek, üzemlátogatások jellemezték a túrát.

A nyári turnézás kissé fárasztó, de feledhetetlen élményeket nyújtó út volt minden résztvevő számára.

Megyeriné Csapó Ildikó igazgató